

1968. őszenek időjárása

Az új időjárás ciklus bőséges csapadékkal köszöntött be. Ez azonban csak átmenetinek bizonyult, s az őszt másik két hónapjában ismét csapadékhiány jelentkezett.

Szeptember. A jobbra borús idő következtében a hazai középhőmérséklet az északi-keleti országrész kivételével mindenütt a sokévi átlag alatt maradt. A hónap első felében igen szeszélyes volt az időjárás. Az átlagosnál melegebb és hűvösebb periódusok 2—3 naponként váltogatták egymást. A hónap második felében viszont az évszakhoz képest csaknem állandóan alacsonyabb volt a napi középhőmérséklet az átlagosnál. 27 és 28-án többfelé gyenge talajmenti fagyot észleltek. A hőmérsékleti maximumokat 4-én és 16-án mérték 25—30°C-szal, míg a legerősebb lehűlés 27 és 29-e között volt.

A havi csapadék összege az ország nagy részén meghaladta a törzsértéket, sőt a Dunántúl déli részén, a Duna—Tisza közén és a Tiszántúlon annak 2—3-szorosát is. Viszonylag legkevesebb csapadékot Inárcs és Sopron környéke kapta, ahol a csapadékhiány 10—20%₀-ot tett ki. Sokfelé volt heves záporosó elszórtan jégesóvel.

Október időjárását a bőséges napfény és rendkívüli szárazság jellemezte. A hőmérséklet menetében két-két hidegebb és melegebb periódus váltotta egymást. Eredményképpen a havi középérték a Tiszántúl keleti felén az átlag alatt maradt, míg máshol 0,5°C-szal meghaladta azt. A hideghullám mélypontja 21 és 25-e közé esett, —2—5 fokos minimumokkal. A legnagyobb felmelegedés pedig 13, 14 és 15-én volt, amikor is a maximális hőmérséklet elérte a 25 fokot. Október elején gyengébb, 20-a után erősebb talajmenti fagyok voltak.

A csapadékhiány az ország egész területén jelentkezett. A viszonylag legtöbb csapadék a Dunántúl észak-nyugati részén hullott, de nem érte el a sokévi átlagot. A Dunántúl többi részén, az Északi Középhegység vidékén, a Nyírségben és Hajdúságban a leesett csapadék az átlag fele alatt maradt. Az Alföld többi részén csak néhány milliméteres eső volt.

November. A hónap időjárását a kevés napfény és gyakori köd jellemezte. Néhány nap kivételével melegebb volt a szokásosnál. Így a havi középhőmérséklet 1—2°C-szal meghaladta a sokévi átlagot. Különösen a hónap első napjaiban volt meleg, amikor a maximum 20—21 fokot ért el. A legalacsonyabb hőmérsékletet pedig 15-én és 28-án észlelték —3—6°C-szal.

A havi csapadék zöme 20-áig hullott. Ez után csak kisebb esőzések és ködszítalások voltak. A csapadék eloszlása szokatlan volt. Erősen csapadékos területet foltszerűen a hegyeken találtunk. Máshol a havi csapadék összege a sokévi átlag alatt maradt.

November 13-án leesett az első hó, de összefüggő hótakaró csak másnap alakult ki. A fokozódó enyhülés következtében azonban az hamar elolvadt s újabb hótakaró a hónap végéig nem keletkezett.

A vázolt időjárás tovább javította azt a helyzetet, amit a nyári esőzések megindulása teremtett.

A *csemetekertekben* a rendkívül bőséges szeptemberi csapadék és meleg napfényes október egy újabb vegetációs hullámot indított meg. A nyárak, az akác újabb növekedésnek kezdtek. Következésképpen az lett, hogy a vegetáció befejezésére a csemeték méretéig elérte a szokásos értéket. Igaz, hogy a gyomok is erőteljesen nőttek és az őszi gyomirtás a költségeket kissé megnövelte. Az időjárás másik hátránya az volt, hogy a lombhullás még november elején sem igen akart elkezdődni. Mindez a kiemelését késleltette ugyan, de a továbbra is kedvező időjárás a lemaradás behozását tette lehetővé.

Igen kedvezően alakult az időjárás az *erdősítések*re is. Az aszály folytán későn fakadt lombcsemeték hajtásai megerősödtek, beértek. A gyomosodás itt is többletkiadást jelentett. Viszont a talajelőkészítést jól és idejében el lehetett végezni. A késői csemetekiemelés az erdősítések elkezdését kissé késleltette, de a további kedvező adottság annak maradéktalan elvégzését tette lehetővé.

Ami a *fahasználatot* és *szállítás*at illeti, különösebb megjegyezni való nincs. Az időjárás mindkét termelési folyamat számára kedvezett. Igaz, hogy a szeptemberi esőzés az utakat erősen feláztatta, és kis lemaradást okozott a faanyag közelitésében. Később azonban ennek pótlására is alkalom nyílt.

Erdővédelmi vonatkozásban semmi különösebb nem történt. Talán csak annyit lehet megemlíteni, hogy a makktermés kimaradása erősebb vadkár veszélyét vetíti előre.

A *vadgazdaságot* az őszi időjárás kedvezően érintette. Az újra megindult vegetáció a vadnak bőséges ételmelet adott. Ezt igazolja, hogy igen jó erőben levő vad került terítékre. Mindamellet a vadföldek termésének kiesése miatt idejében kellett gondoskodni megfelelő téli takarmányról.

Hónap	Megnevezés	Győr	Keszthely	Szentgottárd	Pécs	Budapest	Baja	Szolnok	Miskolc	Nyíregyháza	Debrecen	Békéscsaba	Kékestető
IX.	Havi középhőmérséklet °C ..	15,6	15,7	14,2	15,6	16,1	15,7	16,4	15,9	16,1	16,0	16,0	10,9
	Eltérés a sokévi átlagtól ...	-0,3	-0,5	-0,6	-1,4	-0,2	-1,4	-0,2	+0,4	+0,3	-0,6	-0,4	-0,2
	Abszolút max. °C	26,3	27,4	25,7	27,2	27,0	28,3	29,8	28,4	30,4	31,4	30,6	21,6
	nap	7	16	4	16	4	16	16	16	16	16	16	4
	Abszolút min. °C	2,4	3,7	2,5	5,2	4,8	3,5	3,3	1,1	1,5	0,6	0,8	3,3
	nap	27	27	26	28	27	27	29	28	29	29	29	27
	Havi csapadékösszeg mm ..	57	61	91	123	60	120	93	75	113	110	97	107
	Eltérés a sokévi átlagtól ...	+15	+4	+24	+72	+27	+76	+59	+36	+76	+71	+58	+52
Napsütés havi összege óra ..	164	172	—	170	176	186	183	158	177	174	170	155	
X.	Havi középhőmérséklet °C ..	10,5	10,9	9,7	11,4	11,1	11,1	10,8	9,4	10,1	10,2	10,2	6,8
	Eltérés a sokévi átlagtól ...	+0,6	+0,5	+0,4	+0,4	+0,4	+0,2	+0,4	+0,3	+0,5	-0,4	-0,2	+0,9
	Abszolút max. °C	24,4	23,6	24,2	25,3	25,7	25,2	24,2	22,3	23,4	23,7	24,7	16,7
	nap	14	13	13	14	14	14	14	9	15	15	14	15
	Abszolút min. °C	-3,0	-2,4	-4,7	-0,5	-1,9	-2,8	-3,8	-4,5	-4,0	-4,2	-3,4	-2,7
	nap	24	25	23	21	24	23	23	22	21	22	23	21
	Havi csapadékösszeg mm ..	23	19	18	5	6	9	2	2	15	7	1	8
	Eltérés a sokévi átlagtól ...	-30	-39	-52	-59	-49	-48	-42	-47	-35	-40	-47	-65
Napsütés havi összege óra ..	120	152	—	167	177	186	195	143	151	189	188	181	
XI.	Havi középhőmérséklet °C ..	6,5	6,3	4,7	6,4	6,8	6,7	6,7	5,3	6,2	6,8	7,1	2,6
	Eltérés a sokévi átlagtól ...	+1,6	+1,2	+0,4	+1,4	+1,9	+1,2	+1,8	+1,5	+1,9	+1,7	+2,0	+2,0
	Abszolút max. °C	21,0	22,0	20,6	20,8	20,9	21,1	20,3	20,8	21,1	21,4	21,5	13,6
	nap	2	1	1	1	2	1	1	5	4	4	3	4
	Abszolút min. °C	-3,0	-4,4	-4,3	-3,0	-2,5	-5,3	-4,2	-4,9	-5,2	-5,7	-3,3	-6,4
	nap	27	28	27	28	28	28	28	28	28	28	28	14,15
	Havi csapadékösszeg mm ..	60	77	59	43	75	45	79	74	59	62	57	117
	Eltérés a sokévi átlagtól ...	+6	+15	-3	-29	+8	-23	+25	+19	+6	+11	0	+82
Napsütés havi összes órái ..	47	52	—	48	54	53	63	44	70	69	52	70	

Az elmúlt őszi tehát az erdőgazdálkodás számára minden tekintetben kedvező volt. Az aszály kártételeit nagymértékben csökkentette. A szeptemberi kiadós eső az erdőt új köntösbe öltöztette. A lomb friss zöld színt váltott. Az erdő gyepszintje tavaszi pompában tündökölt. Az erdőt járó embert a júniusi sivár, elszomorító képért rég nem látott, csodálatosan szép őszi erdő kárpótolta.

Dr. Papp László

IRODALMI SZEMLE

KERESZTESI BÉLA: MAGYAR ERDŐK

Az ember csak elfogódottsággal veheti kezébe azt a könyvet, melynek ilyen címe van: Magyar Erdők! Egyszeriben érzések és kérdések furakodnak elő, amelyekre választ várunk a könyvtől: vajon a természet iránti rajongásunkat tovább szítja e az írás? Megmelengeti e szívünket a számunkra szinte mindent jelentő erdő szépségének újbóli átélése? Megfogalmazza és rendszerezi e a legtöbbünkben csak úgy rendezetlenül kavargó memóriaképeket, sejtéseket és tudáshalmozat? Vajon rögzít e minden arra érdekes, ma még élő, de holnap talán már tovatűnő szépséget és élményt? A tudomány igényessége felemeli e a munkát arra a színvonalra, amely az erdészirtársadalom szakműveltségét továbbbeszíthatja? És mindezt el tudja e úgy mondani, olyan élvezetesen, hogy ne tegyük le a kezünkől, míg az utolsó sorát is el nem olvastuk?

Ahogy a könyv itt fekszik előttem hanguatos, színes borítólappjában, majd ahogy belelapozva — a szép papirosra nyomott szöveges oldalak között — előtűnnek az oldalnyi nagyságú szebbnél szebb fényképillusztrációk: rögvest úgy érzem, mintha az erdőt járnám...

Az előszó intim hangja felfedi azt a mozgóerőt, mely a szerzőt arra a nagy felelősségvállalásra készíti, ami velejárója egy ilyen nagyigényű téma feldolgozásának.

„Az erdőmérnöki pályára az erdő szeretete hajtott”, írja a szerző, és ez a szeretet három évtizeden keresztül érlelte, formázta, rendezte benne az egyre gyűlő anyagot.

A könyv öt fejezete önmagában is kerek egész tanulmányt jelent, mert oly gazdag tartalmúak, hogy szinte a teljes kört feldolgozzák. Nézzük sorra őket.

1. Az erdők többoldalú hasznosítása.

A fejezet mottójával választott Leibundgut idézet: „Kultúránk az erdő irtásával kezdődött, és csak az erdő fenntartásával maradhat fenn.” — találozón jelzi az ember és az erdő örök szövetségét. E szövetség kezdetén az ember kiterjedt erdőterületeket pusztított el és használt fel települési, mezőgazdasági és egyéb célra. A fát csupán, mint a legfontosabb nyersanyagok egyikét kedvelte. Amikor az ember a legfejlettebb országokban eljutott a civilizáció felső régióiba, akkor döbrent rá, hogy: „A nagyvárosok embermilliói vágyakozva gondolnak a napfényre, a tiszta levegőre, az erdők hűvösségére, csendjére és ezek elérését, életszükségletnek tekintik”. A szerző ezt a történelmi folyamatot sok hasznos adattal, nemzeti és nemzetközi erőfeszítések érdekes